

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Bohumila Hnízdila a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobkyň: **a) A. N., b) nezl. A. N.,** a **c) nezl. M. N.,** žalobkyně ad b) a c) zastoupené žalobkyní ad a), všechny zastoupené Ladislavem Ejemem, advokátem se sídlem Česká Lípa, Eliášova 998, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobkyně ad a) proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci č. j. 59 Az 479/2003 - 29 ze dne 8. 7. 2004,

takto:

I. Kasační stížnost ohledně žalobkyně a) **se zamítá.**

II. Kasační stížnost ohledně žalobkyň b) a c) **se odmítá.**

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti

Odůvodnění:

Žalovaný svým rozhodnutím č. j. OAM-925/VL-07-BE01-2002 ze dne 22. 10. 2003 rozhodl tak, že se žalobkyním neuděluje azyl podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (azylový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „azylový zákon"), a že se na ně nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 azylového zákona.

Kasační stížností napadeným rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci bylo rozhodnuto o žalobě žalobkyň tak, že žaloba proti rozhodnutí

o tom, že se žalobkyni ad a) azyl neuděluje a nevztahuje se na ni překážka vycestování, se zamítá (výrok I. rozsudku krajského soudu), že rozhodnutí žalovaného o tom, že se žalobkyním ad b) a c) neuděluje azyl a nevztahuje se na ně překážka vycestování, se v této části pro vady zrušuje a věc se vrací v tomto rozsahu žalovanému k dalšímu řízení (výrok II. rozsudku) a že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok III. rozsudku). Soud ve vztahu k žalobě žalobkyně ad a) zjistil, že tato žalobkyně spatřovala důvody svého odchodu ze země v potížích svého manžela, a nikoli v potížích svých. Ustanovení § 12 azylového zákona však podle soudu vyžaduje přímé pronásledování žadatele o azyl. Celkově soud dovodil, že z tvrzení žalobkyně ad a) nebylo možno usoudit, že by měla strach z pronásledování z důvodů uvedených v § 12 azylového zákona, když její potíže byly soukromého charakteru. Vyjádřila totiž spíše nespokojenost s poměry v zemi původu, nespokojenost s odloučením manžela od rodiny a komplikace při hledání jeho zaměstnání, což jsou však skutečnosti, které nezakládají důvod pro udělení azylu. Pokud žalobkyně teprve v žalobě a velmi obecně vyjádřila své potíže se státními orgány, není možno správnímu orgánu vytýkat, že se jimi nezabýval, a ze stejného důvodu se jimi nezabýval ani soud. Soud neshledal žalobu ve vztahu k žalobkyni ad a) z důvodů shora uvedených důvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) v této části zamítl jako nedůvodnou. Naopak, pokud jde o žalobkyně ad b) a c), dospěl krajský soud k závěru o důvodnosti žaloby. Zjistil totiž, že rozhodnutí žalovaného je ve vztahu k těmto žalobkyním nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, a proto správní rozhodnutí v tomto rozsahu zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., když žalobkyně sice měly ve věci částečný úspěch, nárok na náhradu nákladů řízení však neuplatnily, přestože k tomu byly vyzvány.

V záhlaví kasační stížnosti proti shora uvedenému rozsudku krajského soudu jsou sice uvedeny jako podatelky všechny tři žalobkyně, nicméně z obsahu podání Nejvyšší správní soud zjistil, že zatímco výrok I. rozsudku byl napaden pouze žalobkyní ad a), výrok III. rozsudku byl napaden všemi třemi žalobkyněmi.

Žalobkyně ad a) (dále též „stěžovatelka“) ve své kasační stížnosti, resp. v jejím doplnění napadá rozsudek krajského soudu v rozsahu výroků I. a III., a to z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Stěžovatelka se domnívá, že jí měl být udělen azyl z důvodu jejího odůvodněného strachu z pronásledování pro zastávání kladného vztahu k Ázerbajdžánu a jeho obyvatelům, popřípadě azyl za účelem sloučení rodiny ve smyslu § 13 azylového zákona či humanitární azyl podle § 14 azylového zákona. Podle jejího názoru se správní rozhodnutí opírá o nedostatečné důkazy, z nichž některé nebyly aktuální. Konkrétně stěžovatelka vytýká žalovanému, že u příslušných arménských orgánů nezjišťoval, zda její manžel byl v době rozhodování trestně stíhán a že zprávy o situaci v jeho zemi původu nebyly aktuální, resp. nevztahovaly se k situaci v Arménii v době rozhodování žalovaného. Dále zdůrazňuje, že její matka je ázerbajdžánské národnosti, v důsledku čehož byla stěžovatelka vystavena psychickému tlaku, neboť se netajila svou náklonností k Ázerbajdžánu, přičemž Arménie jí nebyla schopna zajistit dostatečným způsobem ochranu před takovým jednáním. Stěžovatelka navrhla provedení důkazu aktuálními zprávami o situaci v Arménii v letech 2002 až 2004. Pokud jde o náhradu nákladů řízení o žalobě, stěžovatelka i ostatní žalobkyně jsou přesvědčeny, že na ni mají nárok i přesto, že jej dosud neuplatnily, neboť se na druhou stranu svého práva výslovně nevzdaly. S ohledem na uvedené skutečnosti bylo v kasační stížnosti Nejvyššímu správnímu soudu navrženo, aby napadený rozsudek ve výrokových částech I. a III. zrušil a věc aby vrátil zpět tomuto soudu k novému

projednání a rozhodnutí. Zároveň stěžovatelka požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka opustila zemi původu v listopadu 2001 proto, že její matka je Ázerbajdžánka a stěžovatelka je z tohoto důvodu vyháněna z Arménie. Druhým důvodem je skutečnost, že její manžel byl opakovaně povolán do armády, kde jej kolegové napadali ze shora uvedeného důvodu, a v důsledku služby v armádě nebyl s rodinou, jakož i skutečnost, že si manžel nemohl najít zaměstnání. Když byl v roce 2000 manžel opět povolán, na vojnu nenastoupil. Aby se nemusela rodina skrývat, odcestovala do České republiky. Manželovi stěžovatelky i celé její rodině sousedi vytýkali ázerbajdžánské příbuzné, fyzické násilí však rodina nezažila. Pro případ návratu do vlasti nehrozí rodině podle stěžovatelky žádné nebezpečí, nicméně chtějí zůstat v České republice, neboť v Arménii nevidí pro sebe žádnou budoucnost. Stěžovatelka v rámci pohovoru potvrdila, že shora uvedené skutečnosti představují veškeré důvody její žádosti o azyl. Ze správního spisu rovněž Nejvyšší správní soud zjistil, že správní orgán měl pro posouzení žádosti stěžovatelky k dispozici a jako podklad pro své rozhodnutí použil mj. zprávy MZV USA o situaci v oblasti dodržování lidských práv v Arménii v letech 1999 až 2002 a zprávy MZV USA o svobodě vyznání v Arménii z roku 2000.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal zákonnost výroku I. napadeného rozsudku krajského soudu. Dospěl přitom k závěru, že v případě stěžovatelky nebyly ve správním řízení skutečně splněny podmínky pro udělení azylu podle § 12 azylového zákona, neboť skutečnosti, o nichž vypověděla ve správním řízení, se buď netýkaly bezprostředně její osoby, nebo neměly charakter pronásledování ve smyslu § 2 odst. 6 azylového zákona. Potíže v zemi původu, o nichž stěžovatelka vypovídala, se týkaly předně její matky a jejího manžela, nepocházely od státu, resp. jeho orgánů či institucí, nýbrž od soukromých osob bez jakékoli vazby na státní aparát. Pokud jde o bezprostřední motiv odchodu ze země, kterým byla skutečnost, že manžel byl často povoláván do armády, že nebyl s rodinou, a proto poslední povolání neuposlechl, pak Nejvyšší správní soud z výpovědí stěžovatelky či jiných podkladů pro správní rozhodnutí nezjistil, že by častá služba manžela měla jakýmkoli způsobem souviset s ázerbajdžánskou národností stěžovatelčiny matky. Podmínky pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny ve smyslu § 13 azylového zákona v době vydání žalobou napadeného rozhodnutí splněny nebyly. Na udělení humanitárního azylu podle § 14 azylového zákona není právní nárok a jeho (ne)udělení je výsledkem správního uvážení žalovaného. To podle zjištění Nejvyššího správního soudu nebylo v případě stěžovatelky ze strany žalovaného zneužito a žalovaný ani nepřekročil meze správního uvážení, když o neudělení azylu podle cit. ustanovení rozhodl po zvážení osobní situace stěžovatelky a obecných poměrů v zemi původu, jak vyplývá z odůvodnění jeho rozhodnutí.

Pokud jde o důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., který ve své stížnosti uplatnila stěžovatelka, jeho naplnění je spatřováno v tom, že si žalovaný neopatřil dostatek podkladů pro své správní rozhodnutí. Pokud jde o námitku, že žalovaný pochybil, jestliže u státních orgánů jeho země původu nezjišťoval, zda je její manžel trestně stíhán a z jakého důvodu, zjistil Nejvyšší správní soud, že stěžovatelka takovou skutečnost ve správním řízení ani netvrdila, resp. neuváděla ji jako jeden z důvodů své žádosti o azyl. Žalovaný tedy neměl důvod takový dotaz činit. Nadto Nejvyšší právní soud uvádí, že k podobnému zjišťování údajů žadatelů o azyl v zemi původu je třeba přistupovat s nejvyšší mírou obezřetnosti, a proto není-li třeba k posouzení důvodnosti žádosti o azyl takového kontaktu, jako tomu bylo v projednávaném případě, pak je i s ohledem na práva a zájmy žadatele o azyl, resp. osob jemu blízkých, třeba se takovému zjišťování vyhnout, popřípadě potřebné informace ověřovat

jiným způsobem. Rovněž námitku neaktuálnosti podkladů pro vydání rozhodnutí je třeba v daném případě odmítnout. Posuzuje-li totiž správní orgán důvodnost obav žadatele o azyl z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) azylového zákona, je třeba, aby vzal v úvahu situaci v zemi původu žadatele v době bezprostředně předcházející jeho odchodu z této země, nikoli primárně v době rozhodování správního orgánu, která je tomuto okamžiku více či méně vzdálena. V daném případě stěžovatelka opustila Arménii na sklonku roku 2001 a žalovaný vycházel při posuzování důvodnosti její žádosti o azyl primárně ze zpráv o situaci v Arménii vztahujícím se k období roku 2001. Měl-li by žalovaný vycházet ze zpráv, které mapují situaci v Arménii v pozdějších obdobích, jak se domnívá stěžovatelka, pak by se tyto zprávy nevztahovaly k období, v němž byla stěžovatelka, resp. její rodina, jak tvrdí, vystavena závadnému jednání soukromých osob, a její obavy z pronásledování by bylo možno verifikovat jen nepřímo.

Návrhy stěžovatelky na provedení dokazování aktuálními zprávami o situaci v zemi původu Nejvyšší správní soud odmítl s odkazem na meritorní posouzení námitky, podle níž měl správní orgán vycházet z neaktuálních informací. Jestliže má žalovaný, jak je výše uvedeno, při posuzování existence důvodů pro udělení azylu vycházet původně ze situace, která panovala v zemi původu před odchodem žadatele o azyl, nemůže ani Nejvyšší správní soud provádět dokazování ohledně současné situace v zemi původu. Takto zjištěné skutečnosti by byly z hlediska soudního přezkumu zákonnosti správního rozhodnutí žalovaného podle ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s. irelevantní. Proto Nejvyšší správní soud podle § 77 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. rozhodl, že uvedený důkaz nebude proveden.

Nejvyšší správní soud tedy neshledal naplnění stěžovatelkou tvrzeného důvodu kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Pokud jde o námitku žalobkyň, že jim měla být přiznána náhrada nákladů řízení o žalobě, je třeba rozlišit mezi stěžovatelkou a žalobkyněmi ad b) a c). Vzhledem k tomu, že stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nenáleží jí ze zákona náhrada nákladů řízení, a to bez ohledu na to, zda jí nějaké náklady vznikly a zda je prokázala soudu. Námitku stěžovatelky tedy Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou. Pokud jde o žalobkyně ad b) a c), ty v kasační stížnosti napadly právě jen výrok III. rozsudku krajského soudu o náhradě nákladů řízení. V jejich případě tedy bylo třeba kasační stížnost odmítnout podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť kasační stížnost směřující pouze proti výroku o nákladech řízení je nepřípustná (§ 104 odst. 2 s. ř. s.). Pouze pro úplnost Nejvyšší správní soud uvádí, že i kdyby kasační stížnost nebyla ze shora uvedeného důvodu nepřípustná, nemohl by námitce žalobkyň ad b) a c) přisvědčit. Podle § 60 odst. 1 s. ř. s sice platí, že účastník řízení, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl, podmínkou takového postupu však je skutečnost, že bude soudu prokázáno, že vůbec nějaké náklady řízení takovému účastníkovi vznikly a v jaké výši. Jestliže v daném případě žalobkyně ad b) a c) žádné náklady řízení o žalobě ani přes řádně doručenou výzvu soudu neuplatnily, a to ani v soudem stanovené lhůtě, ani kdykoli poté (což samy potvrzují ve své kasační stížnosti), a soudu nebylo jinak známo, zda a případně v jaké výši žalobkyním náklady řízení o žalobě vznikly, nelze krajskému soudu vytýkat, že o náhradě nákladů ve prospěch žalobkyň nerozhodl. Na zákonnosti výroku III. napadeného rozsudku pak nic nemění ani skutečnost, že se žalobkyně náhrady nákladů řízení nevzdaly.

Nejvyšší správní soud s poukazem na výše uvedené nezjistil ve vztahu k stěžovatelce naplnění důvodů kasační stížnosti, a proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Protože žalobkyně ad b) a c) kasační stížností napadly pouze výrok o náhradě nákladů řízení,

je kasační stížnost ve vztahu k jejich osobám nepřípustná ve smyslu § 104 odst. 2 s. ř. s., a proto ji Nejvyšší správní soud ve stejném rozsahu odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Vzhledem k dikci § 78b odst. 1 azylového zákona, podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti žalobce.

Stěžovatelka ani žalobkyně ad b) a c) neměly ve věci úspěch, nemají proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 7. září 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu